

moj novi minimulti

Opet u školi!

Kakovo je sadje?

Poveži sadje pravilnom farbom i govori ovako: „Jabuka je ...“

jabuka

banana

sliva

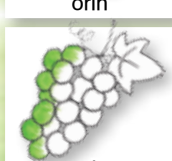
hruška

malina

orih

grojze

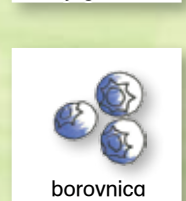
briskva

grojze

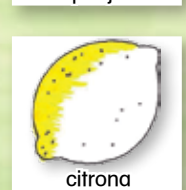
jagoda

borovnica

kopunjača

citrona

mandarina

kostanj

črlijeno

zeleno

plavo

žuto

črno

rozecko

lilasto

orandžasto

kafecko

Koje sadje ne raste u naši vrti?

Napiši je na redice!

U jeseni lišće pada

Ča/Što sliši skupa? Poveži i pomoljaj s farbom!

kostanj

javor

hrast

lipa

bukva

jasen

Hrast

Nadopuni tekst!

Hrast more do _____ ljet star
i _____ meterov visok nastati.

Deblo ima opseg do _____ metrov.

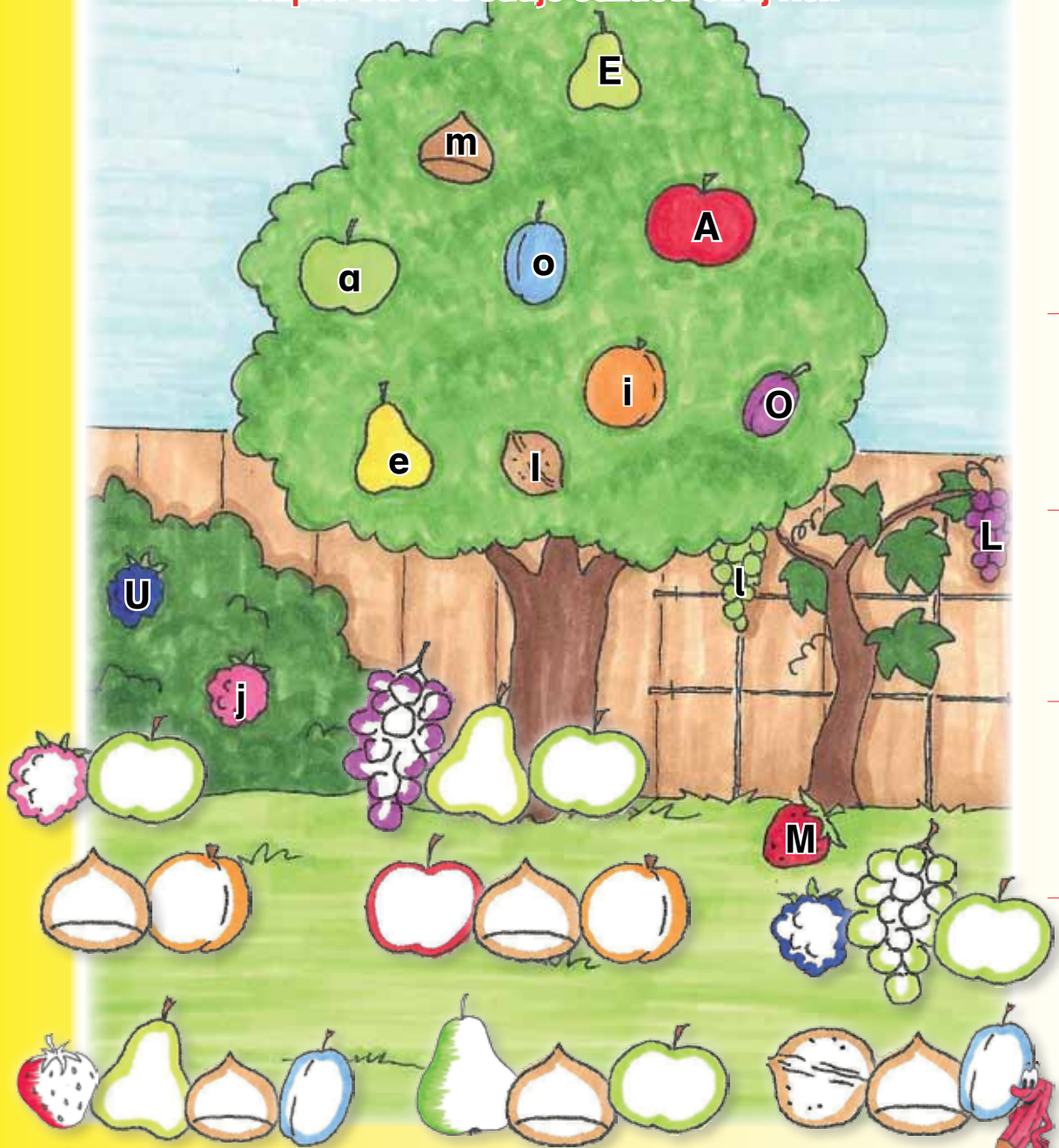
U maju počnu rasti listi i _____.

Iz cvijeta nastane sad, ki se zove
_____.

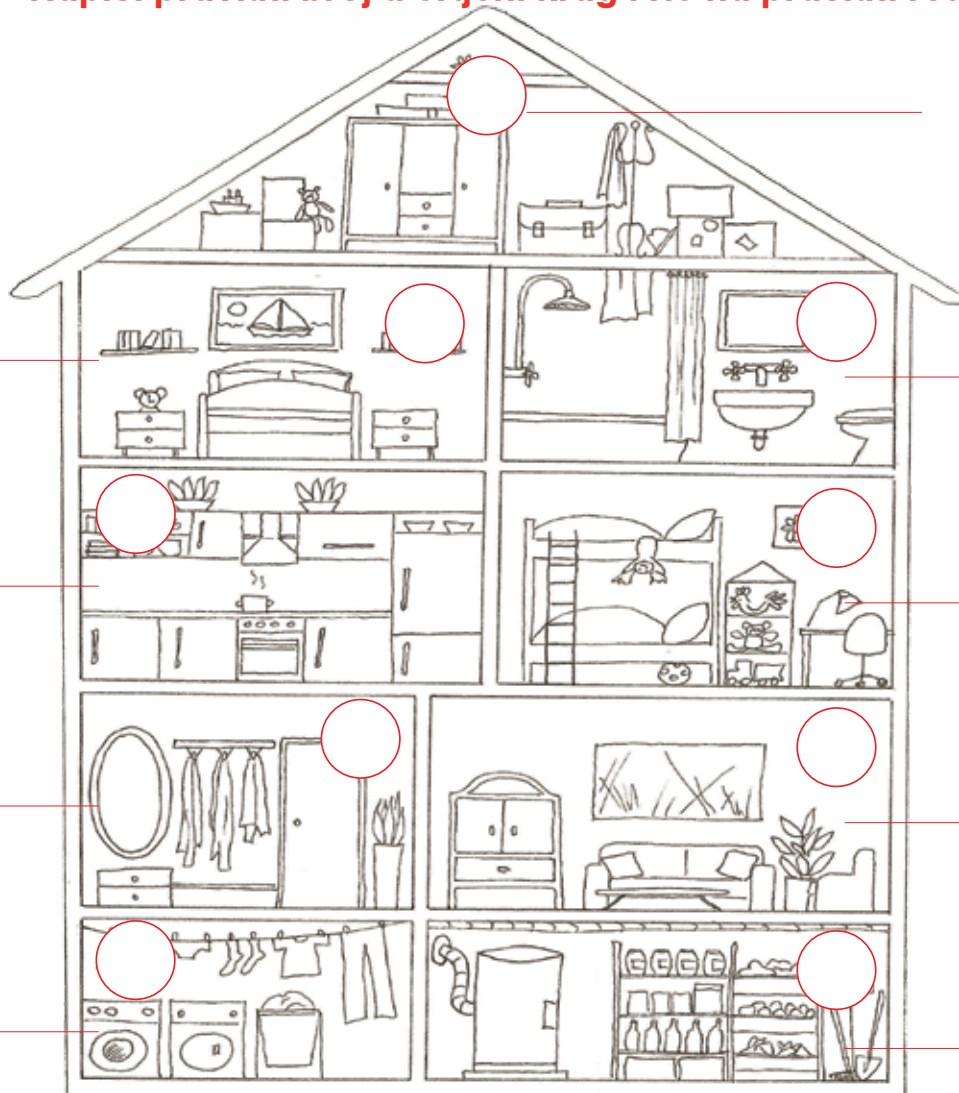
Sadje pada u jeseni

Napiši slove u sadje odzdo! Čitaj riči!

Različne sobe u našem stanu

Napiši pravilni broj u črljeni krug i rič na pravilni red!

1 kuhinja

4 predsoblje

7 spavaća soba

2 pivnica

5 pod

8 praonica

3 diča soba

6 kupaonica

9 dnevna soba

Različne sobe u našem stanu

Poglej točno i napiši sobe u luknje!

Naše cipele su u Majka kuha u

Dica se igraju u

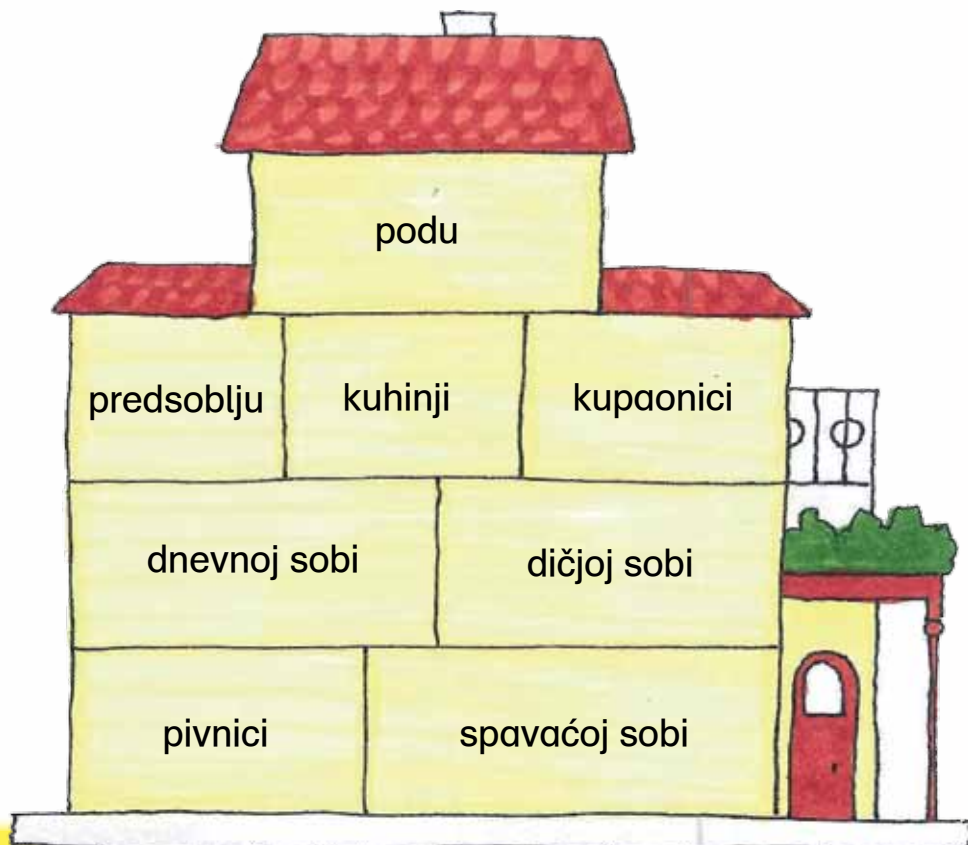
Familija gleda u televiziju.

Otac i majka spu u

U su tuš i umivaonik.

U je peć za centralno grijanje.

Na je staro dugovanje.

Zdravo ti!

Čitaj i poveži sliku s rečenicom!

Si danas jur jio/jila friško povrće ili sadje?
Sada je ponuda velika. U septembru i oktobru je trgadba.
Zadnji put u ljetu nam natura daruje nje šaro sadje.
Ti znaš, da je sadje i povrće jako zdravo!

Lea ima jabuku rado.

Ana ima hrušku rado.

Tome ima mrkvu rado.

Ema ima papriku rado.

Toni ima paradajz rado.

Lota ima slivu rado.

Rosa ima grojze rado.

**Koje sadje ili koje povrće imaš ti rado?
Napiši ili namoljaj!**

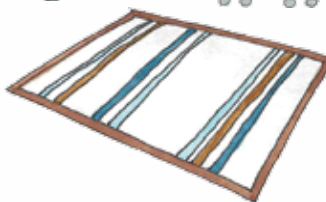
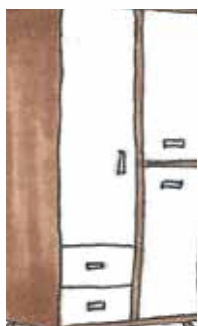
Ja imam

_____ .

Moj stan

Čitaj i zaokruži kipiće istom farbom
kot su riči napisane u tekstu !

Moj stan je velik i lip. U mojoj sobi imam veliku **stelju**, novi **pisaći stol** i **stolac**. Moja pratež visi u **ormaru**. Sve moje knjige stoju u **regalu**. U dnevnoj sobi stoji **klup**. Na njoj sidim i gledam televiziju. Na zidi visu **kip**, **križ** i **ure**. Na **stolu** u kuhinji moja familija ručuje, objedva i južina. Pod stolom leži šar **tepih**. U našoj kupaonici imamo modernu **kadu** i veliki **tuš**. **Zrcalo** visi ispod **umivaonika**.

Jesen je ovde

Vjetar puše i šaro lišće pada na tlo.

Pobroj različite vrste lišća i napiši odgovarajući broj u ormarić pod sliku!

list od hrasta

list od javora

list od lipe

list od kostanja

list od bukve

Pofarbaj za svaki list jedan ormarić u tabeli!

5					
4					
3					
2					
1					
					

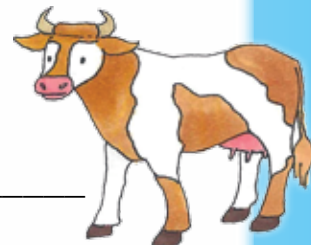
Zadaće s tekstom

Čitaj točno, računaj i napiši odgovor!

Na seljačkom dvoru živi 27 krav. Seljak kupi još 25 krav. **Koliko krav ima seljak sada?**

r: _____

o: _____

3 prijatelji si dilu 15 eurov. **Koliko će svaki dostati?**

r: _____

o: _____

Ana kupi 5 kg jabuk. 1 kg jabuk stoji 3 eura. **Koliko mora Ana platiti?**

r: _____

o: _____

Ivo si kupi novu školsku torbu za 79 eurov. On da prodavačici 100 eurov. **Koliko će dostati najzad?**

r: _____

o: _____

Koliko nog ima 8 mačak?

r: _____

o: _____

1

stelja

6

2

stol

3

3

stolac

1

kip

11

4

ure

3

ormar

5

5

tepih

9

regal za knjige

7

6

električna peć

10

umivaonik

7

ČUV - Pohištvo

7

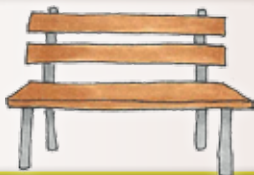
pisaći stol

11

umivaonik

3

8

klup

3

lampa

8

9

luster

7

zrcalo

2

10

tuš

1

kada

12

11

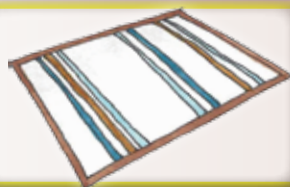
noćni ormarić

8

regal

10

12

tepih

4

vankuš

5

Mini-LÜK / mini-ČUV (čitaj - uči - vježbaj)

Jesensko drvo

Napravi svoje šaro stabalje!

Ovo pravaš:

- debeli kist
- A3- list
- vodene farbe
- različne liste, koje si sabirala/ sabirao u vrtu
- pokrivne farbe/ acrylfarbe (črlnjeno, žuto, orandžasto, zeleno, kafecko, itd.)

Za pozadinu:

- Zami A3-list (portretni format) i pomoljaj ga debelim kistom svitloplavom vodenom farbom.
- Doljni dio pomoljaj isto tako zelenom farbom.
- Daj farbe osušiti.

Slika:

- U sredini namoljaj veliko stablo.
- Zami kafecku vodenu farbom.
- Potom si izaberi velike i male liste i pofarbaj je pokrivnom farbom.
- Vrži je na stablo.
- Na travi još moreš puža, ježa ili mali grm namoljati.

Vjetar

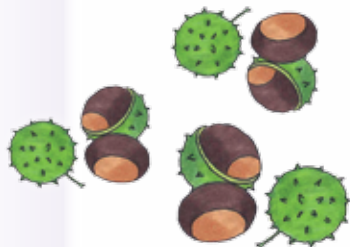
Pročitaj točno i pominaj se o pjesmici!

Vjetar puše svaki dan,
nosi lišće uz naš stan.
Vjetar puše svaki dan,
ptice letu iz gnjazda van.

Vjetar puše svaki dan,
zmaji letu u naš sanj.
Vjetar puše svaki dan,
baca kostanje nastran.

Vjetar puše svaki dan,
ponekad je on neljubezan.

Vjetar puše svaki dan,
ja svečujem danas rođendan!

Zato, budi miran i uljudan -
mi dica znamo, da si ti i važan!

Napisala: E. Arth

100 ljet Gradišće - Romi u Gradišću

Rič rom zlamenuje muža, romkinja zlamenuje ženu, a romi je množina. Naziv Romi su si oni sami dali. Prije su je zvali Cigani. Ov naziv je ali podcijenjuje, zato ga već ne hasnujemo.

Za vrime osnivanja Gradišća 1921. je živilo oko 5.000 do 7.000 Romov u Gradišću. Živili su na kraju sela ili u posebni naselja. Bili su dijelom ali i dobro integrirani. U Longitolju su Romi i „Gatsche“ (človik ki nije Rom) živili skupa prez mržnje. Bilo je i mišanih hištfov.

I ako su Romi živili u velikom na rubu društva, nisu bili svenek najsiromašniji. Djelali su kot žetveni pomagači, košarači, metljari, kovači i muzičari.

Pri gospodarstvenoj krizi se je situacija Romov pogoršala, jer je sve već ljudi usiromašilo. Nezaposleni iz Beča su im zeli djelo pri žetvi, a političari su gajili predrasude i mržnju. Iskali su krivce za čemernu gospodarstvenu situaciju i za rastuću kriminalnost.

Od 1920. su je počeli registrirati. U takozvanoj „Zigeunerkartothek“ se najde fotografija i otisak prstov od svakoga Roma početo od 14. ljeta. Od 1924. Romi već nisu smili napustiti svoje selo („Festsetzungserlass“). Konačno izajdu 1935. Nürnberški zakoni, po ki slišu Romi „manje vridnoj rasi“. Još isto ljetu uredu takozvanu „Zentral-evidenz“, ka se posluži podatkov iz jur postojeće kartoteke.

Po priključenju Austrije na Nimški Reich je novi zemaljski poglavar Tobias Portschy. On je igrao centralnu ulogu pri proganjanju Romov. U svojem memorandumu „Die Zigeunerfrage“ je izdao svoje plane. Od 1938. već romska dica nisu smila pohađati školu. Učitelj longitoljske škole Vinzenz Gyöngyös je tajno podučavao romsku dicu otpodne. Negdo ga je ali prijavio.

Od onda već nije smio podučavati. Rome su počeli deportirati u logore kade su zlozahadjali s njimi. Medicinske opskrbe nisu dostali. Uzato su morali teško djelati. Zbog ovih uvjetov je čuda Romov umrlo u ovi logori.

1940. su u Lakimpuhu otvorili najveći „Ciganski logor“ Austrije. U njem je bilo zatvoreno već od 4 000 Romov. Uvjeti u logoru su bili jako čemerni. U zimi 1941./42. je pri tifusepidemiji umrlo 250 do 300 ulovljenikov.

1941. su deportirali 2 000 gradišćanskih Romov iz Lakimpuha u geto Lodz, a potom u koncentracione logore u blizini. Čuda od njih je jur umrlo pri transportu ili u logoru. Ostale su usmrtili plinom.

Od 7 000 do 8 000 Romov je preživilo samo oko 10 % genocid (romska rič je „Porajmos“) pod Nationalsocijalizmom.

Ki su preživili proganjanje su zgubili svoj dom, svoje tradicije, svoj identitet. Čuda Romov se je odselilo u varoš. Logor u Lakimpuhu nisu priznali kot koncentracijski logor. Tako oni, ki su preživili ov logor, nisu dostali nadomješćenja.

Većina ljudi si nije bila svisna kakove krivice. Predrasude su se ali gajili dalje.

Najstrašniji znak mržnje na Rome iz pobojnoga časa je atentat u Borti 1995. ljeta, pri kom se usmrtnu četiri mladi muži.

Od 1989. se osnuju društva Romov, ka se boru protiv diskriminiranja, za bolje životne uvjete i za svoj identitet.

1993. se priznaju Romi kot šesta narodna grupa.

Odgovori na sljedeća pitanja!

- Ča zlamenuje rič rom?
- Gdo si je izmislio naziv Romi?
- Koliko Romov je živilo 1921. ljeta u Gradišću?
- Kako zovu Romi človika ki nije Rom?
- Rome počnu u Gradišću registrirati.
Ča se najde u takozvanoj „Zigeunerkartothek“?
- Ovo su broji školske dice iz škole u Longitolju.
Ča moreš opaziti? Zač se broji preminju?

Školsko ljeta	Broj školarov i školaric
1935./36.	107
1936./37.	94
1937./38.	94
1938./39.	48

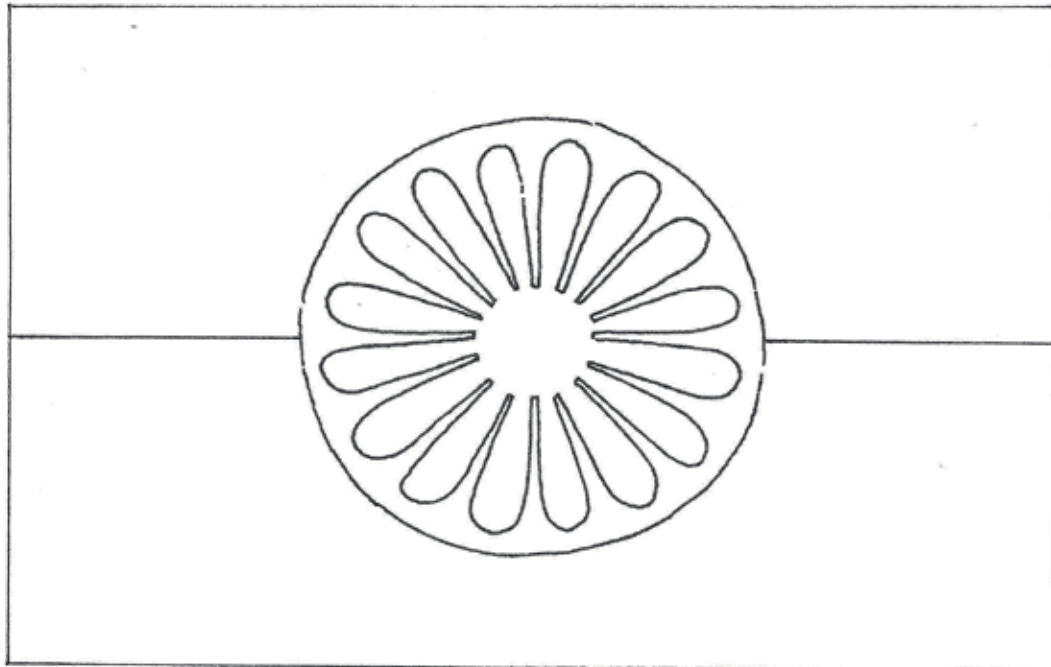

Spomenik na „Ciganski logor“

- Kade je bio najveći „Ciganski logor“ Austrije?
Izvidi i nimški naziv sela!
- Znamo da je samo 10 % Romov preživilo genocid pod Nationalsocijalizmom. Koliko je to bilo ljudi?
- Kako se zove romska rič za genocid?
- Su po boju prestale predrasude?
- Ča se stane pri atentatu u Borti 1995. ljeta?
- Kada se priznaju Romi kot šesta narodna grupa?
- Zač misliš je važno da razgovaramo o sudbini Romov?

Pomoljaj romsku zastavu u pravilni farba!

Pinos Dvojezične svidnje škole Veliki Borištof

Školarice i školari DSSŠ na grobu zadnjega borištofskoga Roma

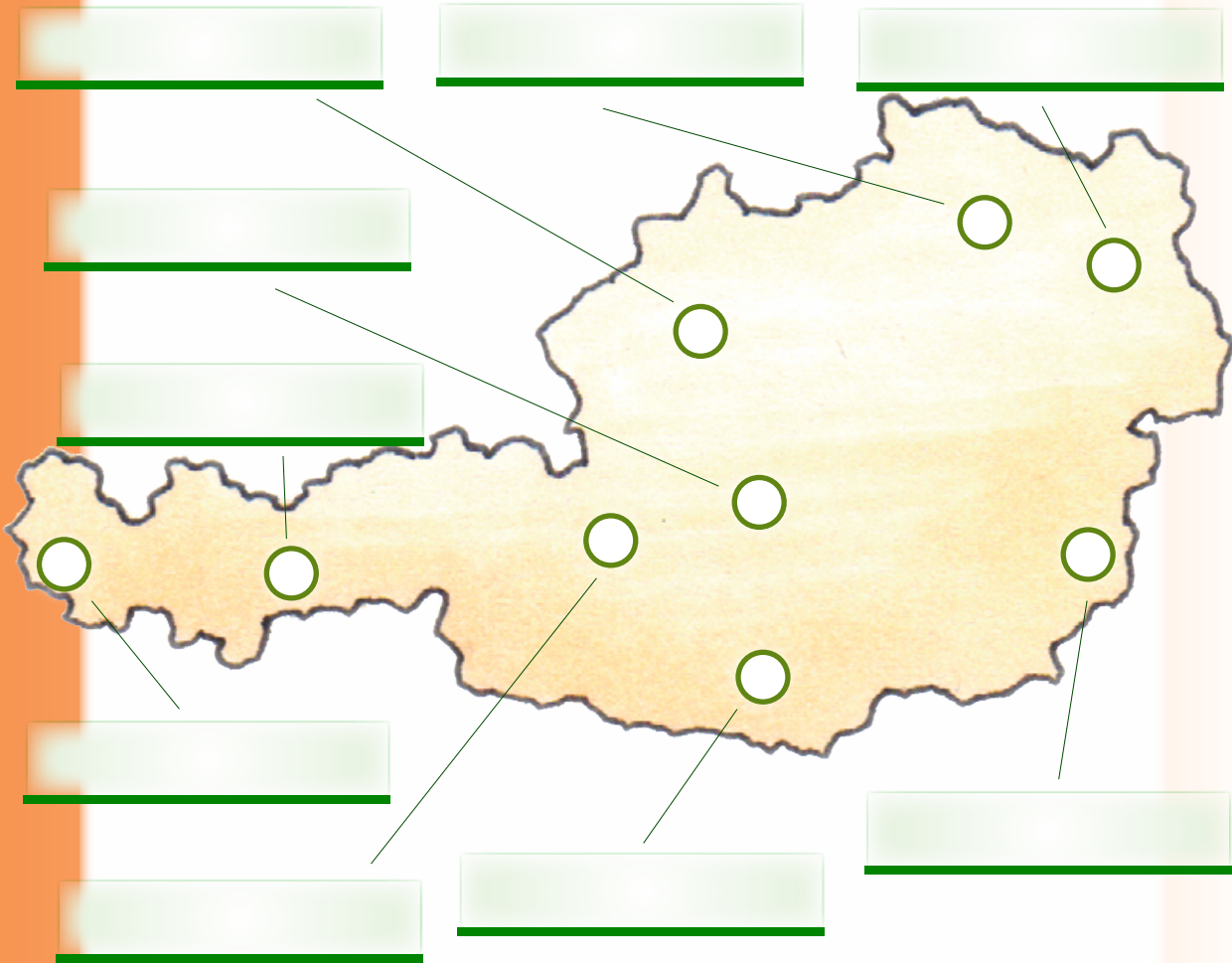
k: uzimati informacije iz tekstov,
ponoviti sadržaje tekstov

minimulti novi moj

Savezne zemlje

Imenuj savezne zemlje! Ako ti je potrebna pomoć, poglej:

<https://hr.wikipedia.org/wiki/Gradi%C5%A1%C4%87e>

1) Gradišće

2) Koruška

3) Dolnja Austrija

4) Gornja Austrija

5) Solnograd

6) Štajerska

7) Tirol

8) Vorarlberg

9) Beč

Grb

Ki grb sliči koj saveznoj zemlji? Napiši imena pod sliku!

[https://de.wikipedia.org/wiki/Land_\(%C3%96sterreich\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Land_(%C3%96sterreich))

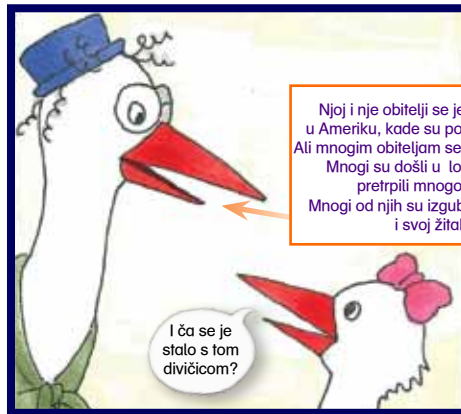
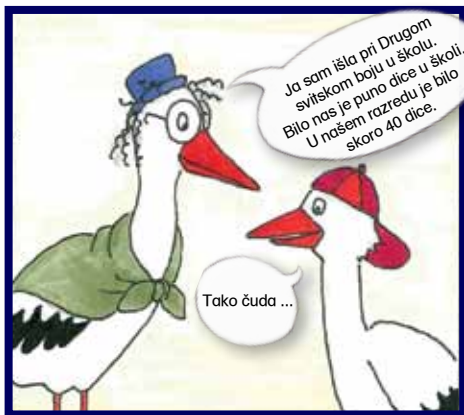
Naš mali štrok/Naša mala roda/gola

Draga dica! Dobro došli opet u školi. Mi ćemo nastaviti i ovo školsko ljeto s našim projektom „100 ljet Gradišće“.

Zato sam pozvala tetu Adelku u naš razred. Ona će vam povidati o povijesti naše zemlje.

To će bit sigurno jako zanimljivo!

... Židovi su ljudi druge vjere. U našem selu je bila jedna židovska obitelj, oni su imali lodnu u našem selu i su bili jako marljivi ljudi. Nacionalsocialisti su krivili Židove, da su krivi svoj nevolji nimškoga naroda...

Moljamo sobe stana!

Čitaj i pomoljaj slike pravilnom farbom!

Memo je moljar. On farba sobe.

Kuhinja je zelena.

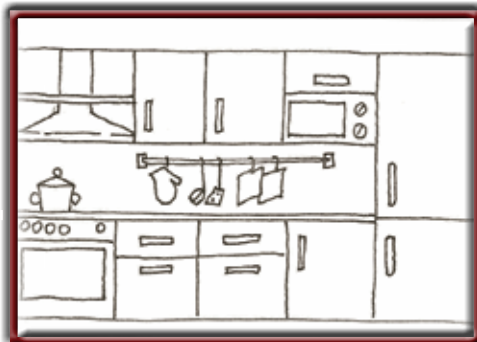
Dnevna soba je žuta.

Dičja soba je plava.

Spavaonica je rozecka.

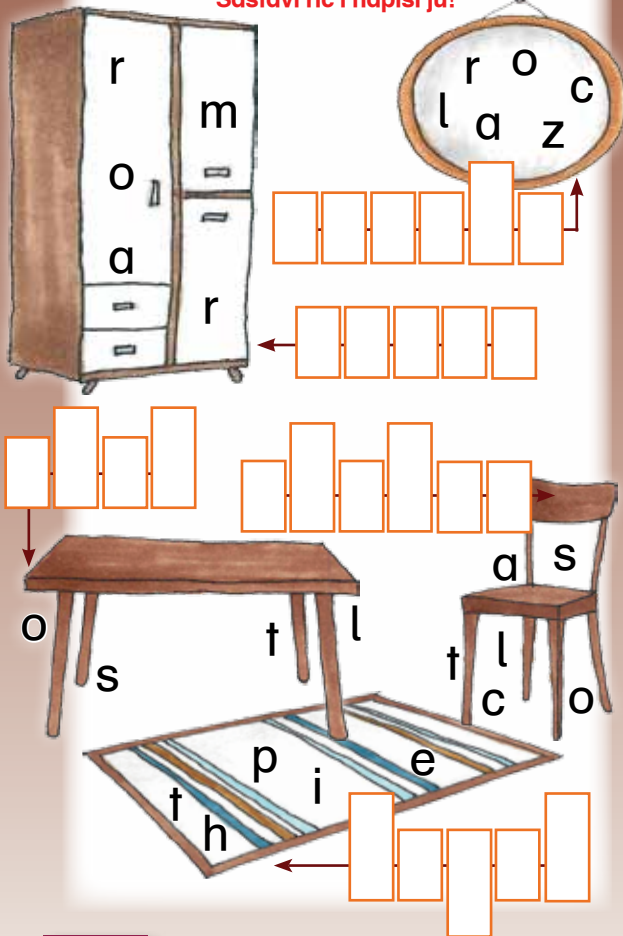
Predsoblje je bijelo.

Sada je stan opet lipi.

Pohištvo

Sastavi rič i napiši ju!

Kazalo

Kakovo je sadje?	2
U jeseni lišće pada	3
Sadje pada u jeseni	4
Različne sobe u našem stanu	5
Različne sobe u našem stanu	6
Jesenske riči	7
Zdravo ti!	8
Moj stan	9
Jesen je ovde	10
Zadaće s tekstem	11
ČUV - Pohištvo	12
ČUV - Pohištvo	13
Jesensko drivo	14
Vjetar	15
100 ljet Gradišće - Romi u Gradišću	16
100 ljet Gradišće - Romi u Gradišću	17
Odgovori na slijedeća pitanja!	18
Pomoljaja romsku zastavu u pravilni farba!... ..	19
Savezne zemlje	20
Grb	21
Naš mali širok/Naša mala roda/gola.....	22
Moljamo sobe stana!	23
Pohištvo i kazalo	24

Vlasnik i izdavač / Medieninhaber und Herausgeber: © 2021. HNVŠ
Narodna visoka škola gradišćanskih Hrvatov - <http://www.vhs-croates.at>
VHS der burgenländischen Kroaten in 7000 Eisenstadt, Marktstraße 3, Technologiezentrum

Odgovorno uredništvo: Arth Elfriede, Baumgartner-Tallian Dagmar, Bosits Martina, Bunyai Štefan,
Gabriel Natascha, Heisinger Elvira, Imre Manuela, Marlovits Heidemarie,
Schweiger Peter, Varga Marten, Zsvikovits Silvia

Lektorica: Zrinka Reiter-Kinda, **Koordinatorica:** Vukman-Artner Karin
Ilustracije: Gabriel Jasmine - **Layout i slog:** Bunyai Štefan

Opo6 minimulti digital: <http://www.bildungsserver.com/schulen/minimulti/default.htm>

Poštanski ured ishadjanja: 7000 Željezno, **Tiskara:** Wograndl Druck, 7210 Matrštof

Izjava polag Zakona o mediji: „moj novi minimulti“ je časopis za školare/školarice u Gradišću.

Erklärung gemäß Mediengesetz: „moj novi minimulti“ ist eine Zeitschrift für SchülerInnen im Burgenland, verfasst in kroatischer Sprache. Gefördert vom **Bundeskanzleramt** aus Mitteln der Volksgruppenförderung.

minimulti
digital

